1893 - 1963
70-ліття видання
і служби своєму
народові та правді

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
"SVOBODA", 81-83 GRAND ST.
JERSEY CITY 3, N. J.
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: в Ню Йорку:
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-8337

РІК LXX. Ч. 129. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК. ЧЕТВЕР, 11-го ЛИПНЯ 1963 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK. THURSDAY, JULY 11, 1963 No. 129. VOL. LXX.

ПРЕЗИДЕНТ ЗАПРОПОНУВАВ ПОСЕРЕДНИЦТВО ҐОЛДБЕРҐА В ЗАЛІЗНИЧОМУ СПОРІ

Вашингтон. — Президент Кеннеді 10-го липня запропонував власникам залізничих компаній і представникам п'ятьох спілок залізничників, щоб суддя Найвищого Суду Артур Ґолдберґ вирішив справу спору на залізницях. Рішення судді обов'язувало б обидві сторони, і таким способом був би вирішений спір, який від чотирьох років загрожує залізничому транспортові в цій країні, і який не закінчився б страйком, що визначений на 11-го липня зараз по півночі. Представники залізничих ліній згодилися на те, щоб суддя Ґолдберґ був арбітром в цій справі, але представник залізничників заявив, що ним очолювана спілка в засаді є проти того, щоб робітничі проблеми вирішували арбітри, бо найкращими в цій справі є безпосередні переговори між працедавцями і робітниками. Представник залізничників не дав рішучої відмови. Справу мають вирішити на спільній конференції в Білому Домі, в якій будуть представники обидвох сторін, і яка скликана на 10-ту годину перед полуднем 10-го липня. Коли залізничники не погодяться на посередництво судді Ґолдберґа, тоді уряд не матиме доволі часу на те, щоб Конґрес міг ухвалити закон про заборону страйку, і страйк почався б у першій хвилині по дванадцятій вночі з середи на четвер. Страйкували б майже всі залізниці у ЗДА, всіх 200 000 залізничників, але число безробітних виносило б коло одного мільйона осіб, бо внаслідок страйку мусіли б припинити працю й інші фахи, які тісно зв'язані з рухом на залізницях. Суддя Ґолдберґ був давніше правним дорадником спілки Об'єднані Сталевари Америки, а після того був секретарем праці. Він втішається прихильністю зорганізованого робітництва. Залізничі компанії просили Найвищий Суд ЗДА, щоб вирішив, чи вони мають право зліквідувати в себе такі заробітні становища, які тепер не є конечні на залізницях, як, наприклад, становища палячів. Найвищий Суд вирішив, що можна скасувати зайшні робітничі становища. Суддя Ґолдберґ не брав участи в цьому рішенні Найвищого Суду, і тому Президент міг запропонувати його на арбітра в цій справі. Всі гадають, що суддя Ґолдберґ буде „самим собою" і вирішить згідно із своїм переконанням спір в залізничому траспорті, якщо тільки обидві сторони погодяться на його посередництво. Головною проблемою спору є справа реґуляміну праці, який хочуть змінити власники залізниць, і згідно з яким можна б було звільнити майже 40 000 залізничників, як зайвих на залізницях. Залізничники домагаються й вирішення інших справ. Головний пошмайстер Едвард Дей заявив, що коли буде страйк залізниць, то значно буде обмежена достава поштових посилок другої, третьої та четвертої кляс на віддалях довших, як 150 миль. Дей сказав, що посилки першої кляси будуть доручувати нормально, але все залежатиме від того, чи і скільки місця буде на літаках. Поза віддаль 150 миль не будуть доручувати пачок, часописів, книжок і журналів та матеріялів з реклямами. Предметів, що можуть псуватися, взагалі не будуть приймати. У зв'язку з можливим страйком залізничників автобусові компанії приготовляються до того, щоб збільшити комунікацію автобусів. Можуть збільшувати число автобусів, якщо на це дозволить число потрібних шоферів. Збільшиться і число авт на автострадах і вулицях міст, і внаслідок того збільшиться небезпека автових катастроф. В містах немає місця на паркування збільшеного числа авт.

Зменшення податків і охорона громадянських прав — найважливіші урядові проєкти

Вашингтон. — Підсекретар скарбу Роберт В. Руза, зізнаючи в Спільній Палатньо-Сенатській Економічній Комісії 9-го липня, заявив, що уряд на першому місці ставить законопроєкт про зменшення податків та про охорону громадянських прав. Цією заявою Руза хотів вияснити недавню заяву секретаря скарбу Даґлеса Діллона, яку дехто розумів в тому дусі, що для уряду важливішою є проблема зменшення податків, як охорона громадянських прав. Спікер Палати Джан В. МекКормек сказав, що пшезидент Кеннеді заявив демократичним конґресовим провідникам, що він сподівається якнайшвидшого ухвалення закону про зменшення податків. МекКормек не хотів сказати журналістам, котрий проєкт є важливіший: про податки чи про громадянські права, кажучи, що обидва є однаково важливі. Те саме твердив також підсекретар скарбу Руза кажучи, що обидва законопроєкти є однаково важливі, і тому Конґрес повинен в першу чергу їх вирішувати. І справа податків і проблема расових обмежень мають поважний вплив на ріст економіки, і тому Департамент Скарбу якнайгарячіше рекомендує Конґресові ці законопроєкти.

В АМЕРИЦІ

• **Американський експорт** в травні цього року становив $1,900,000,000, на один відсоток менше як в квітні ц. р. Але в перших п'ятьох місяцях цього року експорт становив $21,410,000,000 в річному відношенні, на 2 відсотки більше, як в тому самому часі минулого року ($20,940,000,000). В цих числах не є врахований той експорт, що йде на військову допомогу закордонові.

• **Космічний Центер** в Гюзтоні, Тексас, повідомляє, що зголосилися 175 осіб, між якими є і дві жінки, які, як цивільні особи, хочуть стати астронавтами. Космічна Аґенція до 15-го липня має вибрати 10-15 нових кандидатів на астронавтів. До астронавтів зараховується тепер: 7-ох перших астронавтів, які вже відбули свої лети в космос в програмі Меркурій і 9-ох дальших астронавтів, які переходять вишкіл, бувши вибраними, минулого року.

• **В автових катастрофах** під час чотирьох вільних днів у зв'язку з Днем Незалежности на автострадах і вулицях міст ЗДА згинуло 556 осіб. Досі найбільшим числом було 509, бо стільки осіб згинуло було в подібному часі в 1961-му році. В місті Ню Йорку згинуло 8 осіб, а 944 особи були поранені в 625 автових випадках.

• **Принстонський університет** в Принстоні, Н. Дж., вже тепер повідомив, що від вересня 1964 року оплати за шкільне навчання збільшене буде на $170 і становитиме не $1,600, а $1,170 річно. Це вже сьоме збільшення шкільних оплат після закінчення другої світової війни. В 1947 році оплата становила $560 і її тоді збільшили до $660. Так само збільшили оплати за навчання і Гартвардський та Єльський університети.

• **46-річний інженер** із Дейтону, Огайо, Ермел С. Фрейзі винайшов і опатентував „відкривач" пушок із пивом, який буде прикріплений до горішньої частини пушки. Він продав патент Алюмінійовій Компанії Америки, яка уповажнила 40 фабрик — продуцентів пушок продукувати нові пушки із цим „таб топом", „поп-топом", або „зіп топом". Гадають, що всі 9 більйонів пушок, що їх річно продукується для пива, матимуть нововинайдений відкривач.

УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДИ ВІЗЬМУТЬ МАСОВУ УЧАСТЬ У ВІДЗНАЧУВАННІ ТИЖНЯ ПОНЕВОЛЕНИХ НАЦІЙ

Цього року, як і в ряді попередніх, американський нарід — згідно із схваленою Конґресом та підписаною Президентом резолюцією — відзначатиме третій тиждень липня як тиждень Поневолених Націй. Президент Кеннеді, згідно з постановою резолюції, вже в п'ятницю минулого тижня видав відповідну проклямацію, викликавши цим гостру реакцію Москви. Крайовий Комітет Тижня Поневолених Націй, очолюваний автором резолюцій в цій справі та президентом Українського Конґресового Комітету проф. Левом Добрянським із колишнім президентом Гербертом Гувером, як почесним головою та з 15 сенаторами і 66 конґресменами у своєму складі, проголосив гасло цьогорічного відзначування Тижня Поневолених Націй: „Визволити Кубу — привернути віру в усіх поневолених націях — перемогти в холодній війні!" Тим часом багато українських громад інтенсивно приготовляються до масової участи у відзначуваннях цього тижня. В поодиноких містах і місцевостях українці грають ініціятивну і провідну ролю. Зокрема імпозантне відзначення цього Тижня приготовляється у Філядельфії. Відбудеться воно в неділю, 14-го липня о год. 2:30 по полудні на площі Незалежности з участю голови Крайового Комітету Поневолених Націй проф. Л. Добрянського, посадника міста та багатьох інших достойників.

Великою і багатолюдною маніфестацією відзначить цей Тиждень місто Питсбурґ. Маніфестація відбудеться в цю неділю, 14-го липня, в Кеннівуд парку. Головною темою цьогорічної маніфестації в Питсбурґу буде пошанування замучених та переслідуваних московськими большевиками церковних Владик, між якими окремо будуть вшановані українські Владики - мученики, митрополит Української Автокефальної Православної Церкви св. п. Василь Липківський, та митрополит - ісповідник Української Католицької Церкви Йосиф Сліпий. Промову про цих мучеників виголосить єпископ Питсбурзької римо - католицької дієцезії Джан Райт. У мистецькій програмі, якою проводитиме відомий наш діяч - громадянин інж. Михайло Комічак, візьмуть участь, крім українців, поляки, словаки, литовці і мадяри.

Окремий Комітет, як також комітети поодиноких національностей, приготовляють на найближчу неділю, 14-го липня, велику маніфестацію Тижня Поневолених Націй в Шикаґо. Маніфестація відбудеться в міському Ґрент Парку над озером Мішіґен. Український Комітет зложений з представників різних церковних і світських організацій міста. Цей Комітет підготовляє виступ української національної групи, що в минулих роках була найбільш численна. Збірка нашої групи до походу в годині 12:30 по пол. в Ґрент Парку при Колюмбус Драйв, а початок програми Маніфестації в годині 2-ій по пол. Передбачені промови визначних американських діячів та представників поневолених народів. Програму проводитиме, як в минулому році, член української національної групи, адв. Ю. Куляс. Сподівана є організована участь усіх українських молодечих організацій, українських ветеранів, церковних організацій різних парохій, суспільно-громадських та інших зі своїми прапорами. З цим Комітетом співпрацює близько Український Громадський Комітет для відзначення 30-ліття голоду в Україні, оснований в квітні ц.р., на чолі з адв. Романом Смуком. Промова одного із представників поневолених народів на цій Маніфестації буде частинно присвячена також цій трагічній події, що її жертвою впало понад 6 мільйонів українських людей.

ВІДЗНАЧЕННЯ ТИЖНЯ ПОНЕВОЛЕНИХ НАРОДІВ В БАВНД БРУКУ

Ню Йорк. — У зв'язку із проголошенням Тижня Поневолених Народів в Українському селі — Бавнд Бруку буде відправлений у неділю 14 липня ц. р. молебен в наміренні українського народу і потім, під час запланованого на цей день пікніку, виступить із промовою на тему Тижня Поневолених Націй голова Представництва Виконного Органу УНР д-р Євген Приходько. Після промови будуть схвалені відповідні резолюції.

Богдан Футей обраний на президента СУСТА

Клівленд, Огайо. — На VI-му Конґресі СУСТА — Союзу Українських Студентських Товариств Америки — що відбувся тут в днях 6 і 7 липня ц.р., нову Управу цього Союзу очолив студент Богдан Футей з Клівленду. На секретаря Управи обрано Зеню Тарчанин, також із цього міста. Нову Контрольну Комісію СУСТА очолив Мирослав Пришляк і головою Товариського суду СУСТА став Константин Савчук з Ню Йорку. В VI-ому Конґресі СУСТА взяли участь шістдесят й один умандатований делеґат від українських студентських товариств Америки та яких сто гостей. Нарадами Конґресу проводила президія в складі: Константин Савчук з Ню Йорку, як предсідник, Богдан Сацюк з Шикаґо і Андрій Масюк з Філядельфії, як заступники предсідника, і Таня Цибик з Ню Йорку та Оксана Богачевська з Філядельфії, як секретарі. Програму нарад Конґресу виповнили звіти дотеперішнього президента СУСТА Володимира Прибили і членів його Управи, звіт голови Контрольної Комісії К. Савчука, дискусія над справою ЦЕСУС-у, яку започаткував своєю доповіддю президент ЦЕСУС-у Євген Гановський, дискусія над справою Фонду Катедри Українознавства, що його очолює Степан Хемич, та вибір нових керівних органів СУСТА. Багато зацікавлення в делеґатів і гостей викликала доповідь д-ра Зенона Винницького, одного з основників Союзу, який подав огляд і насвітлення початків творення СУСТА. В рамцях Конґресу відбувся також з нагоди десятиріччя існування СУСТА великий ювілейний бенкет, на якому з головною промовою про ролю й завдання українських студентів в праці для України виступав д-р Вінкентій Шандор.

В червні випродукували рекордово високе число авт

Дітройт. — Торговельна публікація „Отомотів Нюз" повідомляє, що в місяці червні цього року в цій країні випродукували найвище досі в тому місяці число авт — 689,343. Крім того в тому ж місяці випродукували 119,725 вантажних возів. Деякі фабрики Форда та Шевроле працювали і в суботи на те, щоб закінчити продукцію авт марки моделів 1963-го року. Продукція авт в червні ц. р. була на 22 відсотки більша від червня з 1962-го року. Висока продукція авт — це знак про те, що економіка країни зростає, бо великий рух в автомобільному промислі спричиняє і пожвавлення в численних споріднених промислах (сталь, скло, радіові апарати). Фахівці передбачають, що цьогорічна продукція авт може перевищити рекордове досі число з 1955-го року, коли були випродукували у ЗДА 7,130,000 авт. Цьогорічна червнева продукція була найбільшою для того місяця від червня 1950-го року.

В Лондоні підписано договір про створення Маляйзійської Федерації

Маляйський прем'єр Тенґку Абдуль Раман підписує договір

Лондон. — У вівторок, 9-го липня тут відбулося урочисте підписання договору про створення Федерації Маляйзія, в склад якої мають входити незалежна уже Маляя, і колишні колонії: Сінґапур, Північне Борнео і Саравак. Почне своє державно - правне існування ця федерація з днем 31-го серпня цього року. В акті підписання, крім представників названих держав і колишніх колоній, взяли участь також репрезентанти Великої Британії і Північної Ірляндії. В останній хвилині відмовився увійти в склад Маляйзійської Федерації Султанат Брунеї, репрезентований султаном Омаром Алі Саіфуддіном. Домовлена федерація нараховуватиме яких десять мільйонів населення. З частинно британськими залогами ця федерація буде важливим заборолом в обороні Південно-східньої Азії перед наступом комунізму. Небажання султанату Брунеї включитися в склад федерації Маляйзія було деяким розчаруванням для Великої Британії, яка сподівалася, що участь цієї держави у федерації Маляйзія скріпить її і з господарського і з мілітарного погляду. Султанат Брунеї не є колонією, але незалежною державою під британським протекторатом і британський уряд сподівається, що йому вдасться переконати султана Саіфуддіна й інших членів брунейського уряду в конечності і в користі участи в створеній тепер Маляйзійській Федерації.

Грецькі комуністи демонструють проти відвідин грецької королівської пари в Лондоні

Лондон. — У зв'язку із приїздом грецького короля Павла і королевої Фредерики до Лондону, тут відбулися у вівторок 9-го липня бурхливі демонстрації, влаштовувані лівими грецькими еміґрантами, здебільша комуністами, для протесту проти в'язнення опозиційних до грецького режиму комуністів і прокомуністів. Демонстранти намагалися перешкодити приїздові королівської пари до Бюкінґгемського палацу, де британська королева Єлисавета влаштовувала офіційний бенкет на її честь. Демонстрантів затримала поліція, у висліді чого розгорнулися справжні бої і сутички. Для втримання порядку сконсиґновано в Лондоні понад 5 000 поліцаїв.

Кеннеді відзначив американських переможців Евересту

Вашингтон. — Президент Кеннеді прийняв у Білому Домі членів американської експедиції на найвищу гору в світі Еверест і нагородив їх медалями Товариства Крайового Географічного Товариства. На цій церемонії були присутні 19 американських членів експедиції, в тому були і 4 члени (з усіх п'ятьох), які вийшли були на вершок Евересту. Не був присутній д-р Вілліям Ф. Унсолд, який вийшов був на вершок Евересту 22-го травня, але відморозив пальці на нозі і тепер лікується в Катманду, столиці Непалю. Членів експедиції представляв Президентові Норман Дж. Диренфут з Санта Моніки в Каліфорнії, який очолював цю експедицію. Він дістав медалю від Президента, а копії її дістали всі 19 членів експедиції. 20-та копія призначена для дружини Джана Е. Брайтенбаха з Джексону, Вайомінґ, який згинув під час експедиції, бо його засипала снігова навала.

• **Суджений у Лондоні** за шпигунську роботу в користь СССР італійський фізик Джузеппе Мартеллі заявив під час процесу, що совєтські аґенти, зокрема перший секретар совєтської амбасади в Лондоні Карпеков примушували його до співпраці погрозами фізичної ліквідації.

Танцювальна група „Верховина" виступить цієї суботи на Союзівці

Молоді танцюристи з Водервліт, Н. Й., що виступатимуть в складі танцювальної групи „Верховина" на „Союзівці" в суботу 13-го липня цього року.

Союзівка, Керґонксон, Н.Й. — Атракцією кінця цього тижня на цій відпочинково-виховній оселі Українського Народного Союзу в Кетскильських горах, буде виступ танцювальної групи „Верховина" із Коговзу та Вотервліту, Н.Й. Відбудеться цей виступ в суботу о год. 8:30 вечора в рамцях щотижневих мистецько-розвагових вечорів під проводом керівника цієї танцювальної групи балетмайстра Михайла Савкова. В програмі виступу передбачені українські народні танки, що їх виконуватимуть танцюристи із групи „Верховина", яка складається із десяти пар. Проводитиме програмою вечора, як заповідач, відомий діяч української сцени і рецитатор Ярослав Пінот-Рудакевич. Цього ж вечора на танцювальній площі нового павільйону „Веселки" відбудеться забава для гостей і відвідувачів Союзівки, до якої гратиме оркестра під проводом п. В. Гентиша.

ГАРРИМАН ВИЇЖДЖАЄ ДО МОСКВИ В СПРАВІ АТОМОВОГО РОЗЗБРОЄННЯ

Вашингтон. — В середу 10 липня ц. р. виїхав до Москви державний підсекретар для політичних справ Аверелл Гарриман, десиґнований президентом Кеннеді на спеціяльного представника ЗДА для участи в переговорах з репрезентантами Великої Британії і Совєтського Союзу, що почнуться в понеділок 15 липня у Москві і що їх головною темою буде справа атомового роззброєння, чи точніше, договору про заборону атомових випробувань. Для підкреслення важливости місії Гарримана, відбулося в Білому Домі напередодні його виїзду до Москви, у вівторок 9 липня, скликане спеціяльно президентом Кеннеді надзвичайне засідання Національної Ради Безпеки, під час якого обговорено усі справи, зв'язані з головним порядком московських переговорів й устійнено напрямні та інструкції для Гарримана, що їх він мав би дотримуватися під час розмов у Москві. В засіданні Ради Безпеки, крім президента Кеннеді і Гарримана, взяли ще участь державний секретар Дін Раск, секретар оборони Роберт С. МекНамара, голова урядової Аґенції для справ роззброєння Вілліям Фостер, голова об'єднаних шефів штабу ген. Максвелл Д. Тейлор й інші представники департаментів державного й оборони. В політичних колах Вашинґтону вважають, що, не зважаючи на встановлені на цьому засіданні напрямні і передані Гарриманові інструкції, він матиме під час своїх розмов у Москві широкі повновласті й можливості говорити з представниками Совєтського союзу не тільки про заборону атомових випробувань, але й про інші справи, в тому і про суґерований востаннє Хрущовим договір неаґресії між Сходом і Заходом. Водночас із цим думають, що Гарриман буде добиватися найперше постанов договору про атомове роззброєння і його дальші розмови будуть узалежнені від совєтського ставлення до справ атомового роззброєння і від готовости Совєтів іти на такі чи інші концесії. Гарриман матиме у Москві — на думку політичних експертів — право доводити переговорювані справи роззброєння до остаточного сформулювання, а про всі інші справи він уповноважений говорити тільки інформативно, в деталях без такого чи іншого фінального вирішення. В урядових колах ЗДА сподіваються, що Совєти готові тепер іти на деякі поступки в справі роззброєння і це своє переконання базують на останніх виступах Хрущова, як також на ситуації, яка витворилася внаслідок конфлікту між Совєтським Союзом і комуністичним Китаєм. Підтвердженням цього роду сподівань мало б бути і прихильне сприйняття Хрущовим промови президента Кеннеді, виголошеної в Американському університеті 10 червня ц. р., в якій Президент, повідомляючи про місію Гарримана, закликав до перегляду взаємин між ЗДА і Совєтським Союзом. Якщо йде про евентуальний вплив на дальший розвиток подій відбутої в Києві розмови Хрущова із Спааком, то американський уряд ще не одержав від Спаака ні звідомлення про перебіг і висліди цієї розмови, ні будь - яких суґестій, зв'язаних із проблемою покращання взаємин між Сходом і Заходом.

Комунокитайці пропонують скликання світової наради комуністичних партій

Москва. — Згідно з інформаціями, одержаними з комунокитайських кіл, представники ЦК комуністичної партії Китаю виступили під час своїх переговорів з представниками ЦК КПСС, що відбуваються тепер у Москві, з пропозицією скликати світову нараду представників комуністичних партій для полагоди розбіжностей, що заіснували між Москвою і Пейпінґом. Виступаючи з такою пропозицією, комунокитайці водночас поставили вимогу змінити дотеперішню систему голосування під час таких комуністичних нарад, згідно із якою кожна із партій могла мати один голос. Комунокитайці вимагають тепер, щоб признати деяким партіям більшу кількість голосів або визнати їх голоси важливішими, беручи до уваги і кількість членів, що їх нараховують ці партії і кількість населення країн, що їх вони репрезентують. Така зміна системи голосування дала б велику перевагу комуністичній партії Китаю, бо вона має найбільше членів між усіма комуністичними партіями — 17 мільйонів китайських комуністів проти 10 мільйонів членів Компартії Совєтського Союзу і 650 мільйонів населення Китаю проти 220 мільйонів населення СССР. Пропозицію й вимоги представників Пейпінґу совєтська сторона рішуче відкинула, обстоюючи дотеперішню систему голосування. У вівторок 9 липня ц. р. совєтсько - китайські переговори були перервані, бо члени комунокитайської делеґації заявили, що в обличчі нових совєтських нападів на компартію Китаю і її керівництво, вони мусять одержати з Пейпінґу нові інструкції щодо дальших розмов.

У СВІТІ

• **Перед східньонімецьким Найвищим Судом в Берліні** зайнсценізовано показовий процес проти державного секретаря в західньонімецькому уряді д-р Ганса Глобке. Східні комуністи обвинувачують Глобке у воєнних злочинах, зокрема в злочинах проти людяности, що їх він мав довершити як високий службовець за режиму Гітлера. Суд відбувається в неприсутності д-ра Глобке, який перебуває в Бонні і працює в міністерстві закордонних справ. Західньонімецький уряд проголосив в окремій заяві, що обвинувачення проти Глобке цілком безпідставні й фальшиві і що комуністи влаштовують цей процес виключно для пропаґанди і для підірвання престижу уряду канцлера Аденауера.

• **В Португалії** заарештовано більшу кількість лікарів, обвинувачених в симпатіях до комунізму або ж у комуністичній активності. Офіційно подано до відома, що арештовано 5 лікарів, із яких два вже звільнені. Закордонні газети пишуть, що арештованих є більше.

• **Індійський прем'єр Неру** склав щиру подяку Джанові Кеннетові Гелбрейтові за прихильну для Індії діяльність на пості американського амбасадора в Ню Делі. Гелбрейт залишає своє становище в Індії і вертається до ЗДА.

• **Президент Кеннеді вирішив відмовити** фінансової підтримки ЗДА для Ґвіяни, мотивуючи цю відмову тим, що Ґвіяна вдержує надто близькі зв'язки з режимом Фіделя Кастра і з іншими комуністичними країнами.

• **Генеральний секретар ОН У Тант** вирішив вивести з кінцем цього року військові з'єднання ОН з Конґа. Досі пляновано зредукувати тільки частинно ці збройні сили аж до часу, поки конґолійський центральний уряд не зорганізує і не вишколить своєї армії, але ж брак фондів не дозволяє цього перевести. Совєтський Союз, Франція й інші країни й далі відмовляються виплачувати свою контрибуцію на удержання збройних з'єднань ОН.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.5;0 three months $4.00. For UNA members monthly 65¢

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Ситі і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів
Чеки і mony orders виставляти на: "Svoboda"

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

В обличчі катастрофи

Щоб там не твердила комуністична пропаганда про незалежність а то й суверенність приналежних до комуністичного бльоку „народно - демократичних" країн, чи як їх на Заході визначають, совєтських сателітів, то ніяких ознак якоїсь відрубности в політиці їхніх урядів і в різних ділянках їх державного й господарського розвитку не видно.

Цілковито залежні з політичного й господарського огляду від Москви сателітні країни з їхніми „урядами" і „парляментами" ніякої політичної самостійної ролі не відіграють. Уся виконна влада в цих „народно - демократичних" країнах належить центральним комітетам їхніх комуністичних чи робітничих партій, які є безпосередніми експозитурами московської КПСС. Якщо й можна їх називати „виконними органами", то вони виконують тільки те, що їм наказує в такій чи іншій формі виконувати Москва.

Яскравим і показовим прикладом рабського наслідування у всьому московських зразків і процесів може бути започаткована Хрущовим і його кремлівським партійним керівництвом кампанія „за поліпшення ідеологічної роботи" і розгорнена ними боротьба з проявами формалізму, абстракціонізму й іншими залишками „буржуазного націоналізму". Після червневого пленуму ЦК КПСС у Москві, відбулися такі ж самі пленуми, присвячені питанням ідеологічної роботи не тільки в усіх союзних республіках Совєтського Союзу, але відбуваються вони також в усіх сателітних країнах. Усюди одна й та сама фразеологія, повторювання і перемелювання виголошених Хрущовим і його соратниками „льозунгів" про партійність в літературі і в мистецтві, про конечність дотримуватись засад соціялістичного реалізму, про те, що не може бути ніякого співіснування з буржуазним світом в ділянці ідеології. Те, що говорив Хрущов чи його Ільїчови у Москві до членів ЦК КПСС чи до діячів літератури і мистецтва, те ж саме повторюють, як вивчені папуги за ними, і їхні поплентачі — усякі Ґомулки, Новотні, Кадарі, Живкови...

Якщо з того погляду аналізувати хочби промову провідника польського комуністичного режиму Владислава Ґомулки, що її він виголосив з початком липня ц. р. на пленумі Польської Об'єднаної Робітничої Партії (ПОРП) у Варшаві, присвяченому також „проблемам ідеологічної роботи", то й вона, не зважаючи на всю пропаґандивну балаканину про якусь окремішність польського „шляху до комунізму", є тільки повторенням тез і вимог Хрущова й Ільїчова. Як і вони, Ґомулка стверджував неможливість будь-якого мирного співіснування з буржуазною ідеологією, як і вони, він заявляв, що „ми не дозволимо ніколи на поширювання ідей ворожих соціялізмові, шкідливих з точки погляду нашої виховної роботи", як і вони, він вимагав, щоб письменники і мистці „піддержували творчість соціялістичного реалізму" і принцип партійности в літературі і в мистецтві.

З другого боку, як виступи Хрущова й Ільїчова були доказом наявности глибоких внутрішніх ферментів і відосередніх процесів в Совєтському Союзі, так же само промова Ґомулки з його випадами проти нерозуміння ситуації, в якій находиться Польща, і проти проявів песимізму, цинізму а то й катастрофічности в польській літературі і мистецькій творчості доводить, що ідеологічна криза охоплює поступово всі комуністичні партії, усі встановлені з допомогою Москви комуністичні режими в різних країнах. Ця криза глибшає з кожним днем і комуністичні вожді та їхні поплентачі даремно намагаються відвернути загрозливу для неї і для них самих катастрофу.

Критика для критики

Критика — розгляд і оцінка якогонебудь твору, речі, подій, закону тощо — є великим привілеєм і творчим стимулом кожного вільного суспільства. Що більше, критику можна сміло зарахувати до основ демократичної системи, бо без права на критику не можна б собі її уявити. В світі бо між людьми немає нічого досконалого, все може бути ліпше і поліпшене. В цьому і ціла суть прогресу, одною з головних передумов якого завжди була і залишиться творча критика.

Але й сама критика, як усе інше, може бути або добра, або зла, може бути творча, або руйнуюча. Тому й навіть така клясично демократична система, як американська, передбачає конституційну охорону одиниць і груп перед злобною, несправедливою критикою, писаною чи висловлюваною в злонаміренні, з бажанням пошкодити, а не поправити.

Усе це відомі речі і їхньою пригадкою хочемо тільки попередити деякі критичні завваги на тему деяких критичних голосів в справі пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашингтоні. Правду сказавши, їх можна б збути мовчанкою з таких головних міркувань:

По-перше, вони мають всі прикмети „критики для критики" й тому їх важко було б уважати за конструктивні. В цих критичних заввагах тільки засуджується, відірвано від цілости справи, вигляд проєкту пам'ятника на підставі опублікованої в пресі репродукції фотознимки одного, далеко ще незавершеного моделю, який — до речі — ще й досі не завершений. Тим часом, критичні завваги висловлюється в такій категоричній і самопевній та нетолерантній формі, що виключає їх серйозний розгляд.

По-друге, ця критика нагадує відоме з нашої недавньої історії „Як не буде такої України, як я хочу, то нехай не буде жадної", отже є виразно руйнуюча, без уваги на те, в злій чи добрій волі вона подумана. Кожному бо, що справою пам'ятника інтересується — а критики повинні б до таких належати — відомо, що схвалений Конґресом і підписаний Президентом країни закон про побудову того пам'ятника в столиці країни — Публічний закон ч. 58-749 — який увійшов в силу 13-го березня 1960-го року, перестане зобов'язувати, якщо впродовж п'яти років від схвалення цього закону не почнеться будова пам'ятника. Критики вимагають починати все від початку, що є звичайний нонсенс, тим більше в світлі того, що було зроблене і що можна б зробити, навіть не входячи вже в суть самої критики, яка відноситься головно до того, яка постать Шевченка на пам'ятнику повинна бути: в молодшому чи старшому віці, з вусами чи без вусів. Якби до цієї справи не підходити і які й не були б наші персональні погляди на цю справу, важко звичайному громадянинові погодитись з такими „категоричними вимогами" критиків тепер після славно-явно та в найбільшому порядку переведених всіх стадій вибору і підготови проєкту пам'ятника, включно із проголошенням конкурсу, рішенням жюрі та затвердженням збоку урядових інстанцій — все після важкого труду та найбільш наполегливих заходів.

По-третє, кількість критиків є мінімальна у відношенні до тих, що проєкт схвалюють, не кажучи про десятки тисяч жертводавців.

Висновок: нічого, абсолютно нічого не можна б мати проти критичних завваг. Цілком навпаки: їх можна б тільки привітати, але під умовою, що вони будуть мати на увазі цілість і добро справи, будуть творчі та вказуватимуть на можливість реальної роз'язки і поліпшень, для яких завжди є місце. Без цього критику не можна вважати за ніщо інше, як за критику для критики, хоч би вона була висловлена навіть в найкращій вірі та з найшляхетніших міркувань.

М. Чировський

У ГОСПОДАРСЬКОМУ КАЛЕЙДОСКОПІ

Весняний розгін американського народного господарства помітно сповільнився. Індекс загального економічного положення в ЗДА виказує обнижку на якихось 2% в порівнянні із ринковим станом з-перед двох тижнів, а якихось 1½% — з-перед місяця. Найбільше дошкульно відчувається спадок у виробництві сталі, який вже помітний від кількох тижнів. Продовжує обнижуватися і продукція електричної енергії, нафти, паперових плит і волюмен вантажного транспорту. Майже непомітно обнизилися і ціни на головні індустріяльні вироби. А біржа нервозна, ціни на торговельні папери то падуть то ніби знову підносяться, виказуючи, одначе загально, більший нахил до падіння як звижки. Здається, що тільки автова промисловість обосновує оптимізм, постійно виказуючи рекордовий продаж і обіцюючи цим здійснення початкових надій, тобто виробництва та продажу 7 000 000 автомашин у 1963-му році. Тільки цим можна пояснити відносно добрий стан американського господарства і надії, що осінню 1963-го року не буде рецесії. На тому і базується відложення і редукція податків, що їх добивався президент Кеннеді для підсилення народної економіки. Податків не зменшено, але господарство країни ніби поправилося. Тому теж і сенатор Ґолдвотер мав причину сказати, що економічні процеси ЗДА поліпшилися не завдяки заходам уряду. Цим Ґолдвотер хотів підчеркнути силу американського традиційного приватного підприємства.

Рівнож і будівельна промисловість виказує збільшену силу і тільки одна із п'ятьох нових мешкальних будов користується державною кредитовою запорукою — Федеральної Будівельної Адміністрації, або Адміністрації Ветеранських справ. Тобто і тут приватна ініціятива виказує свою міць.

Але помітно погіршується положення американських капіталових вкладів на закордонних ринках, де збільшуються інтервенціоністичні та соціялістичні настрої. Або через націоналізм різних урядів, або у висліді їхніх соціялістичних експериментів, американські капітали і компанії дискримінується і націоналізується чи конфіскується. В Канаді впливається, щоб американці продавали свої підприємства і фінансові інтереси канадійцям. В країнах Европейської Господарської Спільноти роздумують над обмеженнями для чужинного капіталовкладання. В Індонезії націоналізували нафтові шиби і рафінерії. Кастрівська пропаґанда в Латинській Америці тероризує американських підприємців і їхні капітали; нищать нафтові шиби у Венезуелі, соціялізують підприємства суспільного ужиткування в Бразилії і Мексику. Це, так би мовити, відстрашило американського капіталіста експортувати капітал. Це, розуміється, жалюгідне явище і шкідливе у першу чергу для оцих латино - американських країн, де не бракує сировини і даних на економічний ріст, але є пекуча недостача капіталів для господарського росту. Півтора року тому започаткований в Пунта дель Есте Союз для Поступу намагався в якийсь спосіб оцій недостачі капіталів зарадити. Великі надії кладено на приватні інвестиції. Але комуністична аґітація робить своє, шкодить і експортові північно - американського капіталу, і господарським процесам південно - американських країн. Приготовляється там комуністичну революцію. Попри це, населення в Південній Америці збільшується дуже скоро, поодинокі поклади мінеральних ресурсів далеко від себе і часто положені у недоступних районах континенту, політичні відносини нестабільні, соціяльна побудова закостеніла. Тільки північно - американський приватний капітал міг би там двигнути економічний ріст, коли б нарозумилися уряди Південної Америки і нарозумилися американські капіталісти та не повторювали блудів із минулого.

Зле виглядає положення на американському ринкові праці. Країна стоїть перед небезпекою всекрайового страйку залізничих робітників, який, бувши по своїй суті незаконним, спаралізував би на деякий час ціле народне господарство, бо залізниці все ж таки перевозять до 70% товарового транспорту. Страйк на залізницях перервав би тимчасово цілий економічний процес країни; не доставлено б сировини до фабрик, а готових фабрикатів і сільсько-господарських продуктів на ринок. Відомо, що в цьому страйкові ішлося б про питання модернізації залізниць та про можливість усунення у зав'язку перестарілих і неіснуючих уже займть із транспорту, що означало б позбавлення праці соток тисяч залізничих робітників. Про це вже писалося на сторінках „Свободи". Найвищий Суд признав право підприємцям на модернізацію їхніх підприємств, але робітничі спілки на це ніяк не хочуть погодитися. Раз вже було відсунено цей страйк до 10-го липня. Уряд і залізничі компанії намагаються знову осягнути відсунення, але спілки до цього вже не спішаться. У випадку такого незаконного страйку, бо він почався б проти ясного рішення Найвищого Суду, урядові залишилася б альтернатива: націоналізувати залізниці, або прохати Конґрес про новий закон, який передбачав би примусовий арбітраж в ключових галузях народного господарства чи про поширення закону Гартлі-Тафта на залізничий транспорт.

Пощастить чи ні відсунути залізничий страйк на якийсь час, це вже не найголовніше. Важливе, що тут мусить прийти до основної конфронтації прав і меж праці і капіталу. А за Атлантійським Океаном сталася нова несподіванка. Ще місяць тому здавалося, що в країнах Европейської Спільноти проминув вже надзвичайний господарський розгін, і що там накопичуються економічні труднощі, включно із скорою інфляцією. Сьогодні виказується, що це була тільки затримка у рості. В Европі затруднення високе, фабрики працюють на повну пару, бракує робітника а заробітки високі.

БАТЬКИ! Зв'яжіть замолоду Ваших дітей в найстаршою, найбільшою й найбагатшою українською національною установою поза межами Батьківщини, якою є Український Народний Союз, щоб забезпечити їй кращу будучність, а нашій громаді у вільному світі нового свідомого члена!

Д-р Роман Осінчук

ГАРЯЧЕ ЛІТО Й НАШЕ ТІЛО

Гаряче американське літо починається, звичайно, від своєї календарної дати. Душні гарячі дні виповнюють щодня товпами людей набережні моря та озер чи парки, в яких люди шукають для себе прохолоди, радісного дозвілля чи літнього спорту. Майже в кожній хаті шумлять вдень і вночі електричні холодільники, даючи спрацьованій людині кращий відпочинок вдень чи кращий сон вночі. Багато родин сидить над мапами та укладає пляни своїх вакаційних, автових мандрів.

Кожний з нас думає і плянує якнайкраще чи найвигідніше влаштувати своє мешкання, місце праці чи навіть вакаційний час та місце на час літа, щоби оберегти себе від прикрої не раз його природньої гарячки. Але скільки нас думає про те, як гаряча погода впливає на наше тіло, а зокрема на наше серце чи кровокруження та як це наше тіло борониться перед гарячою погодою чи вогкою гарячкою в якихнебудь умовинах проживання, праці чи навіть гарячкової хвороби. Можна сміло сказати, що всякі наші заходи для охолоджування нас самих є нічим у порівнянні з реґуляційними заходами тепла самого нашого тіла й, як сказав один учений лікар, наше тіло, не маючи цього реґуляційного апарату, висохло б чи випарувало б в короткому часі на смерть. Тому, до речі буде коротко подати деяке пояснення, що і як реґулює тепло в нашому тілі та як воно само борониться перед надмірним теплом нашого оточення.

Десь, приблизно в середині нашого мозку, є чудесний автоматичний нервовий осередок реґуляції тепла, який свою функцію пов'язує з діяльністю нашого серця і величезної сітки дрібнесеньких кровних судин в шкірі та, врешті, із секреційною діяльністю наших потових залоз, які розміщені в цілій шкірі а найгустіше в шкірі рук і ніг та великих заглибів нашого тіла, пах і пахвин. Нагріта в шкірних судинах кров кружляє по цілому тілі та допливає також до цього мозкового осередку, а цей, подразнений теплом, наказує дрібненьким судинам в шкірі негайно розширитись. Тоді вода, яка є в сироватці крови, неоднократно просто виливається шляхом потових залоз на поверхню шкіри. Ця вода чи наш піт, випаровуючи з поверхні нашого тіла, забирає тепло і таким чином охолоджує його. Така реґуляція тепла відбувається постійно й залежно від температури оточення ми часом спливаємо потом, а часом навіть не помічаємо його на нашому тілі, хоч піт завжди є в маленькій кількості на поверхні нашої шкіри. Очевидно, що з розширенням судин в шкірі наша „помпа"-серце мусить більше працювати, щоби розширені судини постійно виповнити кров'ю чи тою водою, яка із нас у гарячому кліматі чи сезоні виливається на шкіру. Тому серце в таких умовинах мусить працювати на половину більше того, як воно працює в нормальному стані. Реґуляція тепла нашого тіла в гарячі, але сухі, дні відбувається краще, бо сухе повітря, особливо тоді, коли ще є також легенький вітер, скорше поглощує в себе пару нашого поту та скоріше холодить тіло. Якщо довкола нашого тіла повітря є вогке та спокійне, тоді ми просто купаємося в нашому поті, людина почувається дуже невигідно, ослабленою, нервовою, терпить на безсоння, а інколи попадає в ментальну депресію. Це, так би мовити, перші ознаки перегріття нашого тіла, які кажуть людині ховатися в холод. Якщо б ми не мали в нашому тілі такого досконалого реґулятора тепла, то ми в гарячі дні дуже скоро попали б в обморок та вмерли б від „тепляного удару". І не треба йти аж на Сагару, щоби дістати такий „тепляний удар". Нерідко неуважні люди, необачні спортовці, або жовніри по довшому марші, дістають теплячі удари й деколи від нього умирають.

Люди не можуть змінити самої погоди, але можуть, присвячуючи більше уваги до свого тіла, поставити його там і так, де воно найкраще може охолодитись. Бо треба знати, що наше тіло не замкнений шкіряний мішок води (дві третини тіла це — вода), який, завдяки чудесному діянні реґуляційного апарату може кожної хвилини вихлюпати дещо води на шкіру і таким чином холодити ціле тіло.

Оттак, упростивши опис дуже складного реґулятора тепла нашого тіла, ми мусимо ще додати, що до нього треба ставитись уважно, щоб його не надуживати. Тому в гарячі дні люди повинні робити короткі, але часті, відпочинки. Тяжчу фізичну роботу чи спортові гри, теніса чи ґольфа треба відкладати на холодніші дні чи вчасно ранні або вечірні години. В гарячі дні — геть з площі принагідні спортовці чи любимці теніса, особливо „підстаркуваті" панове, які беруть в руки ракету лише в часі літніх вакацій, або такі особи, які мають дещо підвищений тиск крови чи в півтора раза більшу вагу від нормальної. Не старайтесь „переграти" свого сина, а радше краще програти з ним на кілька пунктів, як лежати в шпиталі кілька тижнів. Старші люди, повинні ховатись від гарячого полудневого сонця в холод, щоби не обтяжувати надмірною працею свого вже „підходженого" серця. Не переїдатись в гарячі дні товщами чи навіть м'ясом, а їсти легку їжу, багату в ярину й овочі. Не холодити себе зимним пивом чи іншими зимними напитками, бо вони дають лише хвилеве почуття прохолоди, але пити дещо більше рідин та вживати дещо більше солі, якої частину людина тратить також з потом. Але не надуживати й солі та без дозволу лікаря не заживайте на свою руку соляних таблеток. А коли хтось має приписану мало чи безсільну дієту, або є під лікарським доглядом з приводу хвороби серця, кровокружения, нирок чи інших органів, то він перед виїздом на вакації повинен порадитись свого лікаря, що і як має робити та як відживлятись. Приспішений живчик, скоріший віддих, об'яви загальної втоми чи легкі завороти голови — це перші ознаки осторогu шкідливого впливу літньої гарячки. Тоді негайно треба йти в холод та ціле тіло змити холодною водою.

Вакації це чудесний час духового й фізичного відпочинку, але щоби його мати то кожний мусить думати про те, як його найкраще осягнути.

ДРУГОВІ...

Друже, друже! Скільки в
цьому лиха,
Скільки в цьому щастя і добра,
І сумної, й радісної втіхи,
Що любов горить, не догора!
Хай весняні грози одгриміли,
Одспівались юности пісні,
Та нема, нема такої сили,
Щоб чуття згасила весняні.
Ти своє життя прожив з
другою,
Поєднать доріг ми не могли.
Чи не тому з силою такою
І кохання наше зберегли?
Може, через те на схилі років
Зустріч, по-юнацькому
палка —
Не торкнувсь душі холодний
спокій,
Не зігнула ноша нелегка.
Ти в задумі знов говориш
тихо,
Що ніяк любов не догора...
Друже, друже! Скільки в
цьому лиха,
Скільки в цьому щастя
і добра!

ЛІДІЯ КОЛЕСНИКОВА

Про книжку М. Веста „Черевики Рибалки"

У зв'язку із рецензією на найновішу книжку Морріса Веста п. н. „Черевики Рибалки" (Свобода, 13-го червня, 1963 р. ч. 111, ст. 2), дозволю собі завважити слідуюче:

Рецензент переочив деякі моменти, що ставлять книжку в дещо іншу перспективу, як та, що її бачить автор рецензії.

Вест дійсно пише про кардинала українця, „що його ніхто не знав" (ст.5), опісля каже, що він був наименований на митрополита у Львові, на провідника всіх р у т е н с ь к и х католиків, наступника великого святця Митрополита Шептицького. На цій же сторінці пише, що він пішов на заслання із Львова, на Україні. Але на цім кінчиться зв'язок кардинала з українством. Після вибору на папу, він — Кирило русский (ст. 82) і вже до кінця книжки нема згадки про Україну ні про українців.

Зачинаючи свій щоденник, папа пише про себе: „... Моя рідна мова „російська"..." (ст. 37). На запит Рут Левин, чи він італієць, новообраний папа відповідає: „Ні, я русский" (ст. 91). Підготовляючи енцикліку, папа пише її у своїй рідній мові, російській (ст. 135-36, 156). У базиліці св. Петра папа слухає сповіді по-польськи і по-російськи (ст. 229).

Із змісту книжки ясно, що фантастичною ідеєю автора був москаль на папському престолі, а що москалі не католики, Вест знайшов легку розв'язку: підставив українця — і католик і „тоже" москаль.

Очевидно, Вест має право добирати собі екзотичних героїв, писати сензаційні книжки і робити на цім добрі гроші, але поручати таку книжку, як приємну для українців, це друга справа. Було б більше на місці написати до автора і вказати йому на його плутанину, як радіти з цього приводу, що хтось вкінці написав книжку, де герой, ще й до того папа „є українець. Така книжка закріплює широку читацьку публіку у фальшивім понятті, що між українцями і „русскими" нема ніякої різниці.

Вкінці хочу зазначити, що біографічні інформації, подані у рецензії, невірні. Вест народився 25-го квітня, 1916 року в Мельборні, Австралія, (Who's Who in America, v. 32, 1962-63. Chicago, Marquis, p. 3335; New York Times Book Review, October 11, 1959, p. 8), а не в Індії (як подає автор рецензії). В роках 1933-1939 був учителем в Австралії, 1939-1943 відбував військову службу, 1943-1953 був співвласником фірми в Австралії. Подорожувати і писати книжки почав у п'ятдесятих роках. Тим самим твердження рецензента, що Вест „свій дозрілий вік прожив у Римі", незгідне з фактами.

Іванна Рожанковська

Останніми часами українські часописи тут присвячують багато уваги (а то й друкують уривки) книжці Веста „Черевики Рибалки". Всі дуже задоволені, що ось такий знаний письменник, вибравши за героя українця (папу Кирила Лакоту) — робить нам „надзвичайну прислугу". Та чи не ведмежу прислугу? Кирило Лакота — український митрополит у Львові — сам кілька разів каже, що він — росіянин, та що його матірна мова — це російська. Також сповідає він мовами, які йому найрідніші — російською та польською!

З книжки є зовсім очевидно, що автор знає дуже мало про українців („рутенців") — і йому зовсім нічого невідомо про існування української мови. Ця його може невинна (але неоправдана) непоінформованість піддержить в численних читачах світу мильне поняття, яке багато з них має, що українці — це частина росіян.

Тому, замість захоплюватися, чи не слід нашим часописам звернути увагу читачам ці помилки і закликати, щоб писали до автора (через оба видавництва: МекЛауд в Торонто та Вілліям Морров в Ню Йорку). Може хвилева популярність книжки продовжиться і будуть другі наклади, то ж коли автор одержить речеві вияснення — буде мати можливість справити помилки своєї непоінформованости.

Лариса М. Л. Онишкевич

Мирослав Данило Німців

КРИШЕЧКА З УКРАЇНИ

(3)

Хто хоче йти в противному напрямі, а саме уподібнення українських к а т о л и ц ь к и х церков до латинських, той власними руками ліквідуватиме свою власну церкву, яка коли позбудеться окремішности від латинської, стане отим „всьо равно" і зникне з американського життя.

Недавно я був присутній на нашій Богослужбі в найбільшій американській католицькій „святині", Національному Храмі у Вашингтоні, де латинський отець-монах виголосив проповідь у зв'язку з „Тижнем Зближення Церков". Він закликав не уважати східних католиків за католиків другої кляси і занехати всілякі наміри уніфікації; що більше, він закликав зберігати східню традицію, чистий східній обряд з усіма звичаями східньої культурної традиції, зазначаючи при цьому, що багато т р а д и ц і й Східньої Церкви, як, наприклад, почитання Богородиці, було започатковане с а м е Східньою Церквою. Як читаємо в часописах, також офіційним бажанням Ватикану є будова церков у нашому характері включно з іконостасом. Отже, є всі дані на те, що нашим не лише бажанням, але й обов'язком було зберігати традицію.

Однак, нові часи принесли нові будівельні матеріяли: залізо, залізо-бетон, плястики, клеєне верствами дерево, пригоже для різних архітектурних конструкцій.

Нові часи принесли також нові методи конструкцій перекриття архітектурних просторів. Уживання старих конструкцій з каменю чи цегли стає неекономічним. Тому ще тільки більш оправданим є уживання нових будівельних матеріялів та нових конструкційних способів. Однак, захований нашої традиції, починаючи від основної композиції пляну та цілого архітектурного простору, дасть у висліді церкву, а не костел. Українська церква вже своїм зовнішнім виглядом, а рівночасно своїм внутрішним простором, відрізняється від латинських.

На жаль, часто буває так, що проєкт церкви віддається в руки місцевого архітекта, який, ясна річ, не розуміючи й не знаючи нашої традиційної архітектурної спадщини, творить якусь мішанину архітектури. Тут навіть іконостас не поможе. Цього ніяк не можна називати „американізацією".

Твердження непрофесійних людей, що будова церкви з копулами перевищила б фінансові спроможності наших громад, треба піддати розглядові. Як було сказано, нові матеріяли та нові конструкції дуже часто дають будову економічнішу в порівнянні з старою системою стовпів та бальок. Треба мати лише талант та знання, як їх уживати. Наприклад, в останніх часах побудовано цілий ряд центральних заложень авдиторій та заль — уживаючи нових модерних конструкцій — зовсім економічно. Клеєне дерево в рамових конструкціях чи у копульних перекриттях теж виявилися економічною можливістю, яку при умілості архітекта можливо застосувати при будові наших нових церков. Треба дати лише оцю основну підставу церковної простірної композиції, із знанням традиції, і тоді з поміччю нових конструкцій вийде українська церква в традиційному пляні три, одного чи може п'ятипростірного об'ємів...

Саме ужиття модерних матеріялів та нових конструкцій буде цією „американізацією", про неминучість якої говориться.

Делікатне питання, яке міг би хтось додатково ставити: чи ж українська католицька церква не буде виглядати так, як повинна виглядати українська православна церква? Так! Безперечно! Ми маємо одну й ту саму спільну архітектурну традицію, маємо той сам візантийський обряд і т. д. — як би дехто хотів так думати — проєктуючи українські католицькі церкви, покинути свою українську церковну традицію і звернутися до чужих, проєктуючи церкви, в яких побачимо всілякі стилі грецької, сирійської та малоазійської архітектури — тільки не з українських земель? Чи українська церква має виглядати як якась склеєна „візантійська каліка", позбавлена українського пня, української окремішности? Де ж та кришечка з України, за якою ми всі тужимо, якої всі шукаємо?

Наші церкви в Америці були побудовані в поті чола працюючими еміґрантами з усіх українських земель, тоді під різними займанщинами, але не еміґрантами з Сирії, Малої Азії чи Греції. Тому так православні, як і католицькі громади повинні продовжувати свою власну архітектурно-церковну традицію.

Католицькі громади не повинні „боятися" подібности католицьких церков до церков православних. Ми ж маємо

(Закінчення на стор. 3-ій)

Відбувся 3-ій З'їзд Українських Ветеринарних Лікарів та 50-ліття Т-ва „Ватра"

Клівленд. (В. П.) — Спільними заходами Головної Управи Об'єднання Американсько-Українських Ветеринарних Лікарів його Відділу в Огайо відбувся 1 - 2 червня 1963 р. у найкращому готелі Клівленду „Шератон" ІІІ-ій З'їзд Українських Ветеринарних Лікарів, присвячений урочистому вшануванню 50-их роковин заснування Т-ва Українських Студентів Ветеринарної Медицини у Львові „Ватра". „Ватра" була джерелом тих славних традицій, що їх перемником стало Об'єднання АУВЛ. Ці традиції залишилися живі й тут, на вільних землях Нового Світу, хоч розвиваються у трохи інших формах. З'їзд попередила дбайлива підготова, що у великій мірі спричинилася до загального успіху. На з'їзд прибув з Німеччини перший голова Т-ва „Ватра", два кол. голови, що очолювали „Ватру" по І світовій війні, коло півсотні ветеринарних лікарів, що прибули здебільшого з родинами з ближчих і дальших стейтів ЗДА, навіть з Міннесоти, Дакоти та Каролайни, представники Відділів Схід, Шикаґо, Дітройт, Огайо та численні представники українських професійних і громадських установ — разом коло 100 осіб. До почесної президії запрошено основоположника й першого голову „Ватри" в 1913 - 1914 рр. д-ра Є. Суховерського, голову в 1927 — 29 рр. д-ра В. Бялого, голову в 1929 — 30 рр. д-ра І. Білоскурського, почесного голову ОАУВЛ проф. д-ра І. Розгона, голову ОУВЛ на еміграції в Німеччині д-ра В. Є. Голіяна, почесного члена ОАУВЛ проф. д-ра О. Корсунського та інж. М. Хроновята. З'їздом проводили д-ри Р. Барановський і В. Помірко, а секретарювали д-ри Д. Шевчук і П. Телішевський. З'їзд звеличав теж своєю присутністю ВПреосв. Архиєпископ Мстислав.

Вітали З'їзд і його учасників д-р А. Горчинський від Відділу Українського Лікарського Т-ва Північної Америки в Шикаґо, інж. М. Хроновят — від Об'єднання Українців Вояків в Америці та від Відділу Українського Публіцистично-Наукового Інституту в Огайо, Степан Женчак — від Українського Професійного Союзу в Огайо, інж Пік — від Відділу Т-ва Українських Інженерів у Клівленді, д-р М. Комарянський — від Об'єднання кол. вояків Української Армії, інж. Т. Грушкевич — від Організації Української Молоді „Пласт" і Пласт-Прияту, п-ні Ірина Кашубинська — від „Союзу Українок" у Клівленді, д-р Т. Мамчур — від Відділу Схід ОАУВЛ і д-р І. Янчишин — від Відділу ОАУВЛ в Дітройті. Письмові привіти надіслали НТШ у Сарселі, НТШ у ЗДА, УВАН, УККА, Український Народний Союз, Головна Управа Українського Лікарського Товариства Північної Америки, Український Публіцистично-Науковий Інститут, Редакція журнала „Лікарський Вісник", Відділ УЛТПА в Огайо, УАСТ у Клівленді, Окружна Рада „Союзу Українок" у Клівленді і 33-ій Відділ СУА ім. Лесі Українки, Пластова Станична Старшина у Клівленді, Т-во Українських Інженерів ЗДА, Крайова Пластова Старшина ЗДА, Український Музей - Архів у Клівленді та Відділ ОАУВЛ у Канаді. Наспіли також численні привіти від тих членів ОАУВЛ, що не могли особисто прибути на з'їзд. Напочатку вшановано пам'ять основоположників Товариства „Ватра", ОАУВЛ, членів Управ та членів, що відійшли у вічність, залишивши нам сліди своєї праці, а також добрий приклад для наслідування. У кожного учасника жвавіше забилося серце, коли промовив сивоволосий основоположник „Ватри" та перший її голова, д-р Є. Суховерський. Він був радісно зворушений, що дожив хвилини, коли більш як 50 українських ветеринарних лікарів з'їхались до Клівленду, щоб послухати, як тому 50 років засновувалося Т-во „Ватра", які завдання ставили перед собою його основоположники та організатори і які успіхи має тепер у вільному світі духовий спадкоємець „Ватри" — ОАУВЛ. Д-р Суховерський виголосив теж ювілейну доповідь на тему: „Ситуація українського студентства на початку 20-го століття та заснування „Ватри". Другу ювілейну доповідь виголосив д-р І. Білоскурський на тему: „Ватра" між двома світовими війнами.

Основну частину з'їзду зайняли наукові доповіді, що їх виголосили проф. д-р О. Корсунський, проф. д-р І. Розгін та д-ри Я. Н. Ґелета і І. Куйдич. Доповідь проф. д-ра Шумовського з Франції прочитав проф. І. Розгін. У перерві між доповідями відзначено ряд членів ОАУВЛ грамотами заслуги. Під час з'їзду відбулася теж виставка мистецьких образів д-ра вет. Богдана Кондри, виставка архівних матеріялів Об'єднання АУВЛ, що її зорганізував д-р Я. Н. Ґелета, та виставка фотознимок д-ра вет. В. Є. Голіяна. Увечері того ж дня відбувся бенкет і равт при участі понад 200 осіб.

Другий день з'їзду виповнили ширші сходини членів Об'єднання із звітами Головної Управи, а опісля гостина, що її зорганізував місцевий Відділ ОАУВЛ у Клівленді для учасників з'їзду.

Відспіванням українського національного гимну закінчено цей з'їзд, що залишиться видатною подією в історії Об'єднання АУВЛ та напевно стане джерелом нової енергії до дальшої діяльности.

Вислід першого конкурсу „Думки" на хорові твори

(Витяг із заключного протоколу Жюрі)

Мистецьке Жюрі, запрошене хором „Думка" для оцінки надісланих на Перший Конкурс творів, уконституувалось так: З. Лисько — голова, Л. Крущельницький — секретар, В. Грудин, О. Берник, Н. Городовенко — члени. Останнього, Н. Городовенка, поважна недуга примушує тепер перебувати в шпиталі в Монтреалі, Канада, і він не міг брати навіть кореспонденційної участи в роботах Жюрі.

Жюрі відбуло три засідання: 22-го грудня 1962 р., 14-го і 18-го червня 1963 р.

На конкурс надійшло анонімно, тільки під гаслами, 28 хорових творів. Із них Жюрі виключило від участи в нагородах 7 творів, які не відповідають проголошеним умовам Конкурсу, а саме: 6 творів, що не мають вимаганого часу тривання (мінімум 6 хвилин) і один твір, що був уже раніше прилюдно виконуваний. Решту розподілено так:

Для Першої нагороди Жюрі поставило вимогу повної мистецької якости, тобто високого рівня композиторської техніки, суцільної музичної форми, доброго звучання, правильної деклямації тексту, — взагалі професійної майстерности. Такого твору між надісланими на Конкурс не знайшлося і тому Першої нагороди Жюрі не признало нікому. Взагалі Жюрі стануло на принциповому становищі не знижувати своїх вимог до смаку музично невиробленої авдиторії, а навпаки, відповідними рішеннями цю авдиторію підтягати і в мистецькому напрямі виховувати.

Другу нагороду одержав твір „Під гомін київських дзвонів", спомин, під гаслом „7777" на мішаний хор а капеля.

Треті нагороди признано трьом якісно рівнорядним творам, а саме (в азбучному порядку):

1) **„Любіть Україну"** до слів В. Сосюри, під гаслом „Хвиля", кантата для великого мішаного хору з сопрановим, теноровими і баритоновим солями в супроводі фортепіяна.

2) **Молитва за полонених, страждущих і угнетених"** (Святвечірнє) до слів Ю. Клена, під гаслом „Ідеаліст", на мішаний хор із сопрановим і баритоновим солями в супроводі фортепіяна,

3) **„Христос отаву косив"** до слів Я. Славутича, під гаслом „Гльорія", для мішаного хору із сопрановим і теноровим солями в супроводі симфонічної оркестри,

Четверті нагороди одержали також три якісно рівнорядні твори (в азбучному порядку):

1) **„Заповіт"** до слів Т. Шевченка, під гаслом „В. Дирмушко" на мішаний хор в супроводі двох фортепіянів,

2) **„Ода до пісні"** до слів Р. Купчинського, під гаслом „65", на мішаний хор в супроводі фортепіяна,

3) **„Село"** (веселий фрагмент із укр. народньої опери), під гаслом „М", для мішаного і чоловічого хорів із сопрановим, альтовим, баритоновим і теноровими солями в супроводі симфонічної оркестри.

Між творами, що їх Жюрі відхилило від грошових нагород із формальних причин (надто короткий час тривання), є також добрі композиції, іноді кращі від нагороджених. Отож Жюрі постановило звернути на них увагу Управи хору „Думка", і декотрі із них відзначити окремими грамотами, а саме (в азбучному порядку):

1) **„Вулиця гуде"**, козацька пісня, під гаслом „В. Галин" для чоловічого хору із баритоновим сольом а капеля,

2) **„Молюся, знову уповаю"** до слів Т. Шевченка, під гаслом „В. Галин" для мішаного хору із баритоновим сольом а капеля.

3) **„Ой, біда ж мені на тій чужині"**, народна пісня із Поділля, під гаслом „В. Галин" для мішаного хору із альтовим сольом а капеля.

4) „Сільський цвинтарьок", під гаслом „Барвінок" для мішаного хору а капеля,

5) **„Сонце стопромінне"** до слів Яр. Славутича, під гаслом „МСБ" для мішаного хору а капеля.

Всі ці ухвали прийнято одноголосно.

Після цього відкрито заклеєні конверти з гаслами і виявлено, що:

Другу нагороду одержав Іван Недільський за твір „Під гомін київських дзвонів".

Треті нагороди одержали: Ігор Соневицький за кантату „Любіть Україну", Антін Рудницький за „Молитву за полонених, страждущих і угнетених" і Василь Шуть за „Христос отаву косив".

Четверті нагороди одержали: Василь Безкоровайний за „Оду до пісні", Андрій Гнатишин за „Село". Третій автор, що під гаслом „Вадим Дирмушко" одержав ту ж нагороду за „Заповіт", не бажав розшифровувати свого справжнього прізвища, а гроші доручив передати Комітетові видання „Українських народних мелодій" З. Лисьва.

Відзначені грамотами: Іван Балтарович за твори: „Вулиця гуде", „Молюся, знову уповаю" і „Ой, біда ж мені на тій чужині", Леонід Бачинський за „Сонце стопромінне" і Іван Недільський за „Сільський цвинтарьок",

Цей конкурс виявився корисним не тільки тому, що збагатив новими творами репертуар нюйорської „Думки", але й показав творчий рівень української еміграції взагалі. Шкода тільки, що не всі композитори взяли в ньому участь.

Д-р Зіновій Лисько — голова Жюрі проф. композиції львівської Консерваторії, **Володимир Грудин**, проф. композиції київської консерваторії, **Олександер Берник**, асош. проф. Гантер коледжу в Ню Йорку, мгр. **Леонтій Крущельницький**, представник хору „Думка" — секретар Жюрі.

Ню Йорк, дня 20-го червня 1963 р.

Управа Українського хору „Думка" в Ню Йорку

Капеля Бандуристок в Дітройті

П'яту річницю існування Капелі Бандуристок у Дітройті відзначено концертом в залі Мистецького Інституту. — П'ять літ, час не довгий, але Капеля виробила собі ім'я, а її творець Петро Потапенко зайняв визначне становище в українській музиці. — Порівнюючи склад капелі в початках її існування і її перші виступи, з її теперішнім складом і ювілейним концертом, ви з приємністю стверджуєте безсумнівний поступ ансамблю у всіх напрямах. Щоб правильно оцінити осяги Капелі просто хочеться не вживати словника теперішнього музичного „славословія", що, на жаль, зайняло місце об'єктивної музичної критики.

Слухаючи виступів Капелі Бандуристок, насувається думка прирівняти виступи цього ансамблю до цінених в малярськім світі мініятюр 18-го століття. Цей ансамбль виконує музичні мініятюри високої вартости. Будучи й розвій залежний від багатьох чинників: від натхнення керівника ансамблю, його зацікавлення музичними творами, літератури музичної, від вміlости гри на бандурі членів ансамблю. Та найважнішим чинником буде закінчення еволюції бандури як інструменту, що все ще є в експериментальній стадії в руках більше або менше аматорсько-професійних будівничих інструменту.

Вокальний склад ансамблю доброякісний звучний у всіх голосах. Спільний звук голосів „несе" й виповнює цілий об'єм залі. Це та прикмета, що її можна все більше поліпшувати, і що її називають зіспіванням. — Сопрани, хоч їх не багато, вирізнюються великими голосами, шляхетним, сильним звуком і чистою інтонацією. Співають, не силуючись, з природним відчуттям та зрозумінням змісту. За те в цілості ви чуєте деяку різницю краски голосів. Можливо, що це додає свіжости звукові, та мається враження, що голоси суперничають й деколи „б'ються". — Середні голоси чисті вирівнані виповняють бездоганно середину многозвуку. Добір низьких голосів дуже вдалий. Альти й контральти зрілі, сильні та м'які, доповняють себе краскою, що й додає звукові глибини. — Техніка співу як у професійних співаків. — Співають не захлипуючись, з добрим рівним віддихом, бездоганною дикцією у правильнім ритмі й швидкою реакцією на волю диригента. Дисципліна хору природна, не вимушена і, що приємне, ви ледве її завважуєте.

Інструментальна частина, дванадцять бандур. — Сидять молоденькі дівчата з тяжкими інструментами на колінах. Ніхто й не вгадав би, що їх дрібні пальці перебирають струни вже добрих кілька літ. Інструмент не такий то простий, багато струн, ще більше приструнків . . . Не одну годину просидів керівник капелі з бандуристками . . . Сам талант не поможе. Мертвий інструмент треба оживити вправами.

Але тут і його композиторські крила звязані. Багато разів ви завважуєте, як вкладаючи пісні, він обмежується до технічної спроможности групи. Та навіть і при цих можливостях керівник осягнув в цілості те, що називають високою клясою.

Щасливим випадком Капеля звязана з організацією СУМА. Ледви чи без виховного впливу організації, без шляхетного зобов'язання можна було б вдержати капелю вже шість літ і витривало поступати вперед. Пізнати, що адміністратор капелі вірить в успіх свойого діла й певен, що виконує добрий труд.

До програми концерту ввійшли цим разом нові, аранжовані для ансамблю коляди й колядки. Які вони старі, але які свіжі й нові у цьому виведенню! Кожна з них старанно викінчена з цікавим провадженням голосів, приємною гармонією, гарними каденціями, свого роду майстерська мініятюра. Знаючи спроможності однородного хору, композитор використовує його прикмети, провадить мелодію многоголосно, осягає цим ефект різнобарвности й пливучости. Пісня не пересичує. Вам хочеться слухати її ще й ще... Заблистіли сопрано солістки. Поплили народні пісні. А ось і улюблена пісня дописувача „Гаєм зелененьким" так у виконанні як і в укладі правдивий жемчуг. Ця пісня „лежить" в голосі солістки і цілого хору і, здається, повинна залишитись в репертуарі хору навсе. Так і віє живою весною зелений гай у пісні, промовляє правдивим почуванням... Дальше ви слухаєте ще „Мій рідний краю" і... перерва.

У вашій голові повно рефлексій, думок. Питаєтеся чому наші композитори так мало цікавляться творенням для бандури? Чому не цікавляться групою, що виконувала б їх твори вже тепер?

Друга частина. Шнурочком намиста проходять одна пісня за другою. От ви і тужите, от вам хочеться сміятися, все разом з піснями. Тут вам Com tra spem spero, тут „Ішов козак", тут „Пісня про милого", „Дівчина Уляна", ще кілька пісень, „Коломийки" прекрасні і кінець. Завважуєте правдиву насолоду у многочисельних слухачів. Бачите, що не жаліли часом, проведеним тут.

Ви йдете додому й починаєте находити відповідь на ці питання, що вам тиснулися в голову під час концерту.

З бандурою зв'язано багато сантименту, багато духового підйому, багато трагедії чотирьохсот літ української історії. Бандура стала свого роду праобразом-символом української пісні, поезії, історії, невід'ємною частиною козацького епосу, пророчистим виявом української свободи. Бандура згадувана безліч разів в поезії і пісні, була улюбленим інструментом гетьмана Івана Мазепи, Тарас дав себе пізнати як кобзар-бандурист, Лисенко пішов за голосом бандури, перший записав твори бандуристів та компонував в їх дусі.

В руках Остапа Вересая й інших Богом обдарених віртуозів бандура супроваджала найкращі зразки української співаної поезії. Невольницькі й козацькі думи звучали могутньою красою, до нині неперевершеною.

Та життя не стоїть, розвивається все далі та швидше, прибирає нові форми, та шукає нових. Те саме дістається з музикою, що і є одним з проявів життя і через заглушуючу, незрозумілу для більшости какофонію модерністичної експресіоністичної та іншої музики.

А бандура залишилась в свойому розвою на одному місці ще в 16-му і 17-му століттях і, за вимком малих змін, що збагатили її скількість струн та прирядом, що підстроює струни, перетворюючи їх лад з мажорного в мінорний чи навпаки, більших змін не перейшла та залишилась по більшій часті діятонічним інструментом.

Всі пекольні сили московські, польські, мадярські, румунські здушували розвій всякої української культури, також здушили і розвій бандури.

В сьогоднішньому стані бандура не дотримує кроку в музиці і вимагає серіозного інструментологічного опрацювання, щоб надробити закам'янілий розвій. В інструменті треба поправити деякі недоліки і наблизити його до ідеальної форми, що уважається завершенням розвою. От, хочби треба збільшити силу резонатора, виключити посмак дротяного звуку і носового бреніння в середньо низьких реґістрах, дати басовим струнам більше звуку, вивчити способи заглушувати звук, коли треба, без побічного шелесту. Та найважніше змінити її діятонічний лад на хроматичний, щоб розв'язати руки композиторові. Три октави приструнків в хроматичному ладі з басами могли б витворити з теперішньої штивної бандури чудовий, повний інструмент.

Таке інструментологічне опрацювання інструменту вимагало б поряд професійних консульторів теж будівничих інструментів, музикологів та віртуозів разом. Будова експериментальних інструментів вимагала б інвестицій.

Гра на такому темперованому інструменті була б правдоподібно труднішою до опанування, але напевно не важча, чим добра гра на арфі, піяно, ґітарі чи іншому інструменті. Але тільки таким способом бандура перестане бути декоративним інструментом чи інструментом, прив'язаним до коротких пісень, а стане між інструментами як „рівна з рівними", стане голосити пісню „без золота, без каменю, без хитрої мови".

За бандуристами слово, і їм треба випровадити бандуру на „ясні зорі, на тихі води" та голосити „нашу думу, нашу пісню" для слави України.

В. П.

КРИШЕЧКА З УКРАЇНИ

(Закінчення зі сторінки 2-ої)

мо спільний обряд, ті самі церковні ризи, Святе Причастіє під двома видами, хрестимося в той самий спосіб. Де ж тоді консеквенція?

Гетьман Мазепа відновив Софійський Собор не в історичному стилі, але в тогочасному барокковому стилі, задержуючи, однак, основну традицію. І так, задержуючи нашу основну традицію, створено так званий „український барокковий стиль", який позначив самостійний мистецький період українського церковного мистецтва. Чи можливо повторити це саме тепер, у сьогочасному стилі, уживаючи сьогочасні матеріяли та конструкції і заховуючи традицію?

Так! У новій українській церкві, побудованій за первісним архітектурним простором, із знесеною вгору копулою, оцією „Небесною Церквою", цьому маєстатичному просторі церкви, а не повздовжної залі, в новій нашій церкві ми віднайдемо „кришечку з України"...

У нових обставинах, у нових часах ми зуміємо провести в життя оте несмертельне стремління культурної еволюції, заховуючи постійність та послідовність нашої великої культурної спадщини, нашої традиції.

Тут, в Америці, церква відділена від держави, але ніхто не може накинути нам чужу традицію, чужих архітектурних проєктів — все залежить від нас самих! Свідомість та наявність цієї своєї традиції збереже нашу церкву і викличе пошану до неї у чужих.

Звільнення Митрополита-Ісповідника, яке зелектризувало цілий світ і, мов блискавка, рознесло по всіх країнах українське ім'я, може це усіблення „кришечки з України" у священній і достойній особі — зворушує також серця тут, в Америці, і пригадує нам наші великі і світлі традиції та заохочує їх не тільки зберігати, але й скріплювати. Це дало спонуку й до цієї статті.

ПРОЄКТИ УКРАЇНСЬКИХ ЦЕРКОВ У ВИКОНАННІ АВТОРА СТАТТІ

ч. 1.

ч. 2.

ч. 3.

ч. 4.

ПОДОРОЖ ВАШОГО ЖИТТЯ

Петро Пуцило

Всупереч надто рекламованому кличеві „Подоружуй тепер, а плати пізніше", щаднично-позичкова спілка „Трайдент", що міститься при 1935 Вест 51-ша вулиця, Шикаго, Іллін., вже тепер є назначена офіційною централею, що стає допоміжним чинником у здійсненні найбільшої коли-небудь підприйнятої дотепер честолюбнорелігійної подорожі до Риму. Столітнє святкування празника Матері Божої Неустаючої Помочі, яке буде відзначене в Римі в 1966 році стане великим ювілейним роком, який притягне десятки тисяч паломників - католиків до святині св. Альфонса, в якій зберігається ця чудотворна ікона Пречистої Діви.

Щоб мати ще кращу уяву про цей честолюбний намір, треба мати на увазі, що ціла ця акція проводиться чином оо. Редемптористів, які мають великий вплив серед американської католицької публіки. Ще 1966 р. віддано під опіку цього чину оригінальну символічну ікону Матері Божої Неустаючої Помочі. Не менш як в цілому світі також і в Америці оо. Редемптористи дуже активні і тут в більше як 3,500 церквах відправляються молебні на честь Матері Божої Неустаючої Помочі.

Завдяки пильному нагляДові та кваліфікованим вказівкам екзекутивного директора щаднично - позичкової спілки „Тризуб" пана Петра Пуцили відповідальні кола оо. Редемптористів та управа летунської лінії Транс-Ворлд виготовили більше мільйона потрібної літератури, яку розіслано по всіх парохіях в ЗДА.

В цих брошурах описано докладно всі подробиці щодо трьох запляновних подорожей, вказано на час тривання як також пов'язані із тим кошти. Крім відвідин Риму та вшанування Чудотворної Ікони, ця подорож проходитиме також під знаком проведення вакацій в Европі. Бажаючі стати учасниками цієї „Подорожі Ваших мрій", як то її називають, повинні вже тепер відкрити собі щадниче конто у щадниці „Тризуб" та своїми тижневими чи місячними депозитами збирати потрібну на 1966 р. суму грошей із включенням до неї 4 і півпроцентової біжучої дивіденди.

Для щадників тої цілі виготовлено спеціяльні портфелі у формі книжки. На окладинці цього портфелю витиснена в золотій красці Ікона Матері Божої Неустаючої Помочі із словами напису відданости та посвяти її. В середній частині окладинки знаходиться членська посвідка, яку підписав настоятель оо. Редемптористів. В цьому портфелі пороблені спеціяльні переділи для зберігання коверт „щади поштою", щадничої книжечки та ручки. Такий портфель отримає кожний, хто започаткує своє конто в щадниці „Тризуб" для цілі подорожі. Ця обдумана та проаналізована метода ощаджування при тісній співпраці оо. Редемптористів є важливою програмою цієї поступової щадничої установи. Щадниця „Тризуб" зробила величезні кроки в постійному рості та збільшенні свого майна. Вже зараз відкрито поверх 400 таких конт, а оо. Редемптористи наполегливо продовжують свою працю, щоб допомогти тисячам бажаючих стати паломником одноразової подорожі їх життя.

Тема подорожі стане окремо дуже актуальною в часі літнього сезону і тому є оправдана надія, що багато нових охотників зголоситься із бажанням започаткування своїх ощадностей на ту ціль в офіційній централі „Тризуб".

Успіх, з яким відсвятковано Марійський Рік в ЗДА не тільки що не пішов у забуття, а навпаки, ще більше наголошується духове значення символу Пречистої Діви, а відзначення столітнього Ювілею, — як акт світової події та особливого релігійного значення.

До щадниці „Тризуб" та до оо. Редемптористів поступає цілий ряд різних запитів в справі уділення інформацій щодо подорожі також з таких країн як Канада, Мехіко, Південна Америка та Філіпін.

Зрозуміло, багато щадничих конт не будуть повністю зужиті на подорож до Риму та Европи. Певна частина цих конт залишиться постійними та реґулярними щадничими контами у щадниці „Тризуб". Кожний один із оо. Редемптористів та їх відданих помічників приложить всіх старань в майбутньому, щоб якнайбільша кількість охотників почала щадити на ту ціль.

Є всі оправдані надії, що ця акція стане першою того рода спробою ощаджування на велику скалю, якої, мабуть, ще жадна щаднича установа дотепер не заініціювала.

Петро Пуцило

КАТАСТРОФА У ВІЛЛОВ ГРОВ, ПА.

Члени рятувальної команди розчищують місце катастрофи військового джета в Грін Гіллс Дей Кемп у Віллов Гров, Па., що залишений пілотом, впав посеред дитячого відпочинкового табору, вбиваючи семеро осіб, в тому четверо дітей.

Веселий Лос Анджелес або Ревія з вечерницями

Лос Анджелес уперто й послідовно ламає пусто-порожню традицію наших забав з танцями, горілкою й голубцями. Не відмовляючи собі й у цьому останньому, лосанджельці завжди щось додають нове й цікаве. А Батьківський Комітет Рідної Школи на чолі з п. Л. Осадца додав оце в суботу 27-го квітня ще й дечого веселого й смішного.

До нового мушу віднести найперше факт, що мені оце вперше, як репортерові, прислано аж два гонорові квитки і то без жодних зобов'язань з мого боку „покадити" імпрезі та її організаторам. До нового й цікавого хочеться зачислити також те, що заля Нар. Дому ще ніколи не була так гарно удекорована не тільки українськими видами, а й аля голливудськими бутафоріями з фантастичним освітленням, виготовленими паном Богданом Гіркою. Щодо самої летючки з програмою, то не знаю, куди її зачислити: до цікавого, веселого чи смішного, у всякому разі не до нового. Батьківському Комітетові вдалося своєю імпрезою причарувати навіть самого Григорія Китастого, який не тільки відіграв та відспівав кілька речей, а й залишився на всю ніч забавлятися з лосанджельцями, чого раніше ніколи не робив, утікаючи після своїх виступів до свого Сан Дієґа. А це значить, що веселий Лос Анджелес був, як видно, справді веселий. Та воно інакше й не могло бути в залі Нар. Дому, де босом є голова УКО мґр. Веселий. В організаторах імпрези значиться також В. Сіяк, але то було, мабуть, позакулісове аранжування, бо „аранжера" Сіяка на сцені ми не бачили, зате бачили пані О. Романюк, яка смішила публіку так довго, поки голова Батьк. Комітету їй делікатно (через мікрофон) натякнув, що, мовляв, це все дуже добре, цікаве й смішне, але ... чи не заховалися б Ви за куліси, бо вже час починати програму. Пані конферансьє послухала, але між точками програми ще частенько появлялася перед публікою, яка щиро їй оплескувала. Між окремими точками програми виступав також Остап Гац. Він пускав шпильки - сатири на адресу наших громадських діячів та довкілля. Пізніше я довідався, що до тих діячів він зачислив і мене, грішного, але признався мені, що на мою адресу жодної шпильки не пустив лише тому, щоб не розсердити мене та не пошкодити добрій рецензії на всю імпрезу. Щож — помилував чоловік, помилуємо й його ...

У програмі брали участь: Фіана Дніпростеп і Катерина Дворніченко, гарно співаючи сольо, а ще краще дуети; Оксана Романюк і Леонід Діденко з гумористичною картиною співу й танку „Де моя шапка?"; Марта й Роман Олексишин з гуцульським танком та Дарія Ганкевич з „Чабаном" і „Молодицею". Г. Китастий грав і співав сумне й бадьоре, але найбільше оплесків отримав за „Явтуха", хоч повторити на довготривалі вимоги публіки таки не захотів.

А весь цей „Веселий Лос Анджелес" був під музичним супроводом п. проф. О. Мелентова, білоруса, якому лосанджельці вже давно видали українське громадянство за його постійну участь у нашому культурному житті в Каліфорнії, та одинаково скромної, як і талановитої Лесі Куриленко.

І тільки після всього того нового, цікавого, смішного й веселого прийшли на порядок денний (властне, нічний) голубці, горілка і „українські мелодії оркестри Крафта" з неперевершеним „твістом" включно, яким і закінчено перші весняні вечерниці о 4-ій ранку. А зібрані гроші пішли на фонд запляннованої дитячої оселі в Лос Анджелесі — добра ідея виховників і керівників „Рідної Школи".

Іван Овечко

ПОШУКУВАНІ ЗААВАНСОВАНІ РАДІО-СПЕЦІЯЛІСТИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО ВІДДІЛУ ГОЛОСУ АМЕРИКИ.

Праця у Вашинґтоні, Д. К. Кандидати мусять мати мінімум три роки безперервного досвіду у плянуванні, писанні і редаґуванні аналіз новинок, скрипт статтей, артикулів або документарних статтей і т. д. українською мовою для передавання за границю або публікування.

В цей досвід мусить бути включений також нагляд над персоналом письменників і редакторів. Подання на працю можуть зголошувати особи з цими усіми кваліфікаціями, що знають українську мову, як свою рідну. Мусять бути громадянами ЗДА. Платня від $9.475 до $11.150 на рік плюс інші бенефіти, залежно від досвіду і здібности аплікаита і висліду іспиту.

За дальшими інформаціями і формулярами аплікацій пишіть до:

Mr. Horace R. Holmes,
Employment Officer, Personnel Division, U. S. Information Agency, Room 749,
1776 Pennsylvania Avenue, N. W.,
Washington 25, D. C.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

ЧЕТВЕР, 11-го ЛИПНЯ 1963 р.:

РОЧЕСТЕР, Н. И. Місячні збори Укр. Нар. Дому, 316 Відд. о год. 8-ій веч. З огляду на дуже важливі справи, які є на порядку нарад, присутність членів побажана. Уряд.

СУБОТА, 13-го ЛИПНЯ 1963 р.:

НЮ ЙОРК, Н. Й. Піврічні збори В-ва св. Володимира 130 Відд. о год. 8-ій веч в приміщенні Укр. Кат. Ветеранів — 33 Іст 7-ма вул. В програмі звіт Уряду за півріччя і роздача чеків - дивіденди. — Ів. Малець, секр.

НЕДІЛЯ, 14-го ЛИПНЯ 1963 р.:

CLEVELAND, Ohio. Збірка місячних вкладок членів В-ва св. ап. Петра і Павла, Відд. 102 по співаній Службі Божій в церковній залі 2280 W. 7th. Проситься вибрати свої дивіденди. — М. Вобечко, секр.

БАЛТІМОР, Мд. Місячні збори В-ва Пресв. Тройці 320 Відд. в год. 2-ій по пол. в Укр. Гор. Клюбі, 3101 O'Donnell St.. Тому що секретар виїжджає на вакації, вкладки буде приймати М. Хомішак. — І. Малко, секр.

НЮАРК, Н. Дж. Побір місячних вкладок Б-ва св. І. Хрестителя 76 Відд. від год. 12 в полудне в Українській Централі при Віллям вул. Проситься забрати свої дивіденди. — В. Салабун, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. Збори Т-ва Єдність 163 Відд. о год. 12-ій вполудне в Домі Горожан — 847 N. Franklin St. Всі вкладки повинні бути заплачені до 25-го кожного місяця. — С. Филик, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. И. Місячні збори С-ва Рож. Прес. Богородиці 36 Відд. о год. 3-ій по пол. в церковній залі. На зборах буде звіт Конт. Комісії за 6 місяців. — С. Гунька, секр.

МЕНВИЛ, Н. Дж. Місячні збори Т-ва ім. Т. Шевченка 349 Відд. о год. 2-ій по пол. в залі УНДому в Рарітан, Н. Дж. Проситься всіх членів обов'язково взяти участь. Управа.

КЛІВЛЕНД, Огайо. Піврічні збори Т-ва Сокіл 336 відд. о 1-ій год. по пол. в УНДомі — W. 14th St. На порядку: Звіт Управи, біжучі справи, видача дивіденди і приймання членських вкладок. — Н. Чорногор, секр.

КЛІВЛЕНД, Огайо. Місячні збори Т-ва ім. І. Франка 334 Відд., о год. 1-ій по пол. в УНДомі при Вест 14-ій вул. — І. Холодняк, секр.

КЛІВЛЕНД, Огайо. Місячні збори Т-ва Запорозька Січ, 251 Відд. о год. 11:30 ранку в церковній залі св. ап. Петра і Павла при W. 7th St. — Т. Шмагала, секр.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. Дж. Піврічні збори Б-ва о. Миколая 104 Відд. в Народнім Домі під ч. 760 State St. На зборах буде звіт Уряду і Конт. Комісії та вибір нового предсідника. — Г. Мисяк, секр.

КЛІВЛЕНД Огайо. Піврічні збори Б-ва св. Василія В. 364 Відд. о год. 2-ій по пол. в УНДомі — 3161 E. 93th St. На зборах буде обговорена справа підготови до ювілею 50-ліття нашого Б-ва та роздача дивіденди. — В. Владика.

ДІТРОЙТ, Міш. Місячні збори Т-ва Запорозька Січ 75 Відд. о год. 1-ій по пол., в залі УНДому при вул. Мартін. Дивіденди-чеки можна вибрати у фін. секр. п. В. Верещинського. — Леськів, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. Побір вкладок Т-ва Дністер 430 Відділ за липень 1963 відбудеться: 1) 14 липня в клюбі „Тризуб" в год. від 1-3 по пол.; 2) 21 липня ц. р. в Клюбі на Френкліні в год. від 11:30 до 1:30 по пол.; 20 липня ц. р. в Клюбі при 23-ій і Вравн вул. в год. від 7:30 до 9:30 веч. Члени, які не вирівняють своїх вкладок, будуть суспендовані. — О. Бакай.

Тарзан, 5062. Вартовий оголошує тривогу!

A LIZARD-MAN WHO WAS PATROLLING THE PERIPHERY OF HIS VILLAGE, SUDDENLY TURNED AS HE NOTED A STRANGE OCCURRENCE--

THE BARE GROUND PARTED AND EXPOSED A HAND WIELDING A KNIFE!

SO, WHILE A BAND OF HAPPY, GRIMY MEN PREPARED TO FOLLOW TARZAN FROM THEIR PRISON, A GUARD HURRIED TO SOUND THE ALARM!

Ящірковий чоловік, який патролював околицю свого села, нагло обернувся, коли він завважав дивні події...

Непокрита нічим земля отворилася, і в отворі з'явилася рука з ножем!

І так, коли група щасливих але брудних людей приготовлялася йти слідом за Тарзаном із свого ув'язнення, вартовий поспішився оголосити тривогу!